కన్నీటి కెరటాలు

శ్రీమతి పతానేని శ్రీశైలభ్రమరాంబ

ఆకాశమంతటా దట్టమైన మబ్బులతో నిండిపోయి క్షణాలమీద నల్లనిముసుగు కప్పుకుంది. ప్రళయకాల ఝంఝామారుతంలా తీవ్రప్రభంజనం ప్రారంభమైంది. భూమ్యాకాశాలు దద్దరిల్లేలా ఘోషిస్తూ "ఫెళఫెళ" మంటూ ఘర్జనలుకూడా ప్రారంభించాయి మేఘాలు. తళుక్కుతళుక్కు మంటూ తటిల్లతలు ఆకాశాన్ని చీల్చుకుని కళ్లు మిరుమిట్లుగొల్పే కాంతితో కత్తుల్లా ఝుళిపించి క్షణాల మీద మాయమైపోతున్నాయి.

కొద్దిసేపట్లోనే చిటపటమంటూ చినుకులు ప్రారంభమయ్యాయి. వరుణదేవుని ఆక్రోశంతో ఒక్కక్షణకాలంలో ప్రకృతి అంతా ప్రళయభీకరంగా మారిపోయింది. చిటపటచినుకులతో ప్రారంభమైన చిరుచినుకులు దివినుంచి భువివరకూ ఒకేగొలుసులా ఏనుగుతొండం ధారగా మారిపోయింది.

తళుక్కుమంటూ ఒక్క మెరుపు మెరిసి ఆ వెను వెంటనే దిగంతాలు ప్రతిధ్వనించేలా ఒక్క పెద్ద ఉరుము ఉరిమి దానితోబాటే కఠోరమైన శబ్దంతో ఒక్క పిడుగు పడింది.

"బాబూ" అంటూ కొడుకుని గుండెలకు అదిమి పట్టుకుంది విశాలాక్షి. "అమ్మా" అంటూ తల్లి పీకకు చేతులుచుట్టేసి బావురుమన్నాడు కొడుకు మురళి. అయినా ఆ భయకంపిత శబ్దానికి తల్లీ కొడుకూ కూడా నేలమీద కూలబడిపోయారు.

మళ్ళీ కొద్దిక్షణాలకే విశాలాక్షి తేరుకొని లేచి నిల్చింది. మురళినికూడా లేవదీసి నిల్చోబెట్టి దగ్గరగా తీసుకుంది. ఆ పిడుగు తన నెత్తినబడితే తన బిడ్డగతి యేమయ్యేది? తన బిడ్డమీదపడితే తన బ్రతుకంతా కన్నీటికెరటాల్లో మునిగిపోవలసివచ్చేది. ఆకాశదేవత కరుణించింది కాబట్టి తనకీ బిడ్డకీ ఏ అపాయమూలేకుండా గడచిందని భగవంతునికి మనసారా నమస్కరించింది విశాలాక్షి.

కొడుకూ తనూ క్రిందపడ్డప్పుడు ఒళ్ళంతా బురద అంటుకొంది. ఆ బురద కడుక్కోవాలన్నా ఎక్కడా నీళ్లుకూడా కన్పించలేదు. తన పైటకొంగుతో మురళి వంటినున్న బురద తుడిచి చంకను ఎత్తుకుంది. మురళికి ఆ అర్ధరాత్రివరకూ నడిచేందుకు శక్తిచాలదు. కొడుకుని ఎత్తుకుందామంటే ఏడు సంవత్సరాల బాలుడు అవడంచేత తను మురళిని ఎత్తుకుని నడవలేదు. అయినా పిడుగుయొక్క భయంకర శబ్దానికి మురళి ఝుడుసుకున్నాడేమో అన్న భయంచేత లేని సత్తువను తెచ్చుకుని కొడుకుని భుజంమీద పడుకోబెట్టుకుని ఎడమచేత్తో గట్టిగా వానిని అదిమిపట్టి కుడిచేత్తో చిన్నచేతిసంచీని పట్టుకుని మళ్లీ నడక సాగించింది విశాలాక్షి.

విశాలాక్షి కొడుకుతోసహా కోటిపల్లిరేవు దాటేసరికి నీరెండలున్నాయి. ఆఖరిబస్సు అందుతుందనుకొంది. కాని తీరా నావదిగి బస్సు దగ్గరకు వచ్చేసరికి క్షణంలో బస్సు దాటిపోయింది. తను వెళ్ళవలసిన "తాణేలంక"కి బండి, రిక్షా ఏమీ వెళ్ళవు. అదొక కుగ్రామం. అయినా తను వెంటనే ఆ ఊరు వెళ్లాలి. రెట్టింపురేటు యిస్తానని ఒక సైకిల్ రిక్షా మాట్లాడుకొంది. ఊరికి మైలుదూరంలో దిగబెడ్తానన్నా అంగీకరించి మురళితోసహా రిక్షాలో కూర్చుంది విశాలాక్షి.

ఆ రోడ్డు సరిగాలేక చీకటి పడిపోవడంతో ఒక కంకరగొప్పుకు తగిలి రిక్షాటైర్ పేలిపోయింది. ఎటు వెళ్లాలన్నా మైలుదూరం పోతేనేకాని ఊరు కన్పించదు. అప్పటికి తను చేరవలసిన గమ్యస్థానానికి సగందూరంమాత్రమే వచ్చింది. నాలుగుమైళ్ళు అడ్డత్రోవనుపోతే "తాణేలంక" వస్తుందని తనకి తెల్సు. ఇంక గత్యంతరంలేక రిక్షావాలాకి అనుకొన్నట్లు డబ్బిచ్చి కొడుకుతోసహా దిగి ముందుకే నడకసాగించింది విశాలాక్షి. తీరా ఒకమైలు దూరం నడిచేసరికి వర్షం ప్రారంభమైంది.

తను యింటికి ఎంత తొందరగా వెళ్లాలని ఆశతో వస్తోందో; అంత ఆలస్యమైపోతోంది. ఎంత అర్ధరాత్రి అయినాసరే తను కొడుకుతోసహా తాణేలంక

చేరుకోవాలి. లేకపోతే తన భర్తని చిట్టచివరి రోజుల్లో కూడా చూసే అవకాశం తనకింక లభించదేమో! ఏడు సంవత్సరాలనుంచీ ఏ నామస్మరణతో జీవిస్తూందో; తన భర్తకి ఎప్పటికైనా తనపై అనుగ్రహం కల్గి తనకు దర్శనమిక్కపోతాడా అనుకొంటూ కన్నీటికెరటాల్లో ఏడు వసంతాలు ఏడుయుగాల్లా గడిపిన తనకు, తనభర్త చివరిక్షణాల్లో వున్నట్లు కఠోరవార్తనిచ్చే టెలిగ్రాం అందింది. తక్షణం కొడుకుని వెంటబెట్టుకు ప్రయాణమైంది. ఒక్కసారైనా కడసారిగా తనభర్త నోటినుంచి చల్లని మాటనైనా వినబడుతుందా? తననీ బిడ్డనీ కళ్ళారా చూస్తాడా? అనుకొంటూ ఏడ్పును పైకి విన్పించనీయకుండా అంతర్యంలో అగ్నిపర్వతాలు బ్రద్దలవుతూంటే ఆవేశంతో కొడుకుని ఎత్తుకునే నడక సాగిస్తోంది విశాలాక్షి. ధారాపాతంలా పడుతూన్న వర్షాన్ని సైతం లెక్కచెయ్యక, చలికి నరాలు బిగుసుకుపోతున్నా, ఎముకలు కొరికేస్తున్నా భుజంమీద కొడుకుని పడుకోబెట్టుకున్న భారాన్నికూడా తల్చకోక యంత్రంలా నడిచిపోతూనేవుంది విశాలాక్షి.

చాలాదూరం సాగిపోయాక భుజంమీదనున్న మురళికి మెలకువ వచ్చింది. తన తల్లి కష్టాలు తన ఊహకి అందకపోయినా వర్తమానంలో తనని ఎత్తుకు నడవలేదని గుర్తించిన మురళి, "అమ్మా! నేను నడుస్తా" అని క్రిందికి దిగాడు.

కొబ్బరితోట దగ్గరకు వచ్చారు. ఆ తోట సుమారు నాల్గు ఫర్లాంగుల వైశాల్యంగల తోట. పేరుకు మాత్రమే కొబ్బరితోటకాని ఆ తోటంతా మామిడి, చింత, కుంకుడు, పనస, నారింజ, బత్తాయి రకరకాల పెద్ద వృక్షాలతో నిండివుంటుంది. ఆ తోటంతా తమ ఊరి పెద్దమున్సబుగారిదని తనకి తెల్సు. ఆ అర్ధరాత్రి సమయంలో ఆ తోటలో నుంచి నడచి వెళ్ళాలంటే గుండెధైర్యంగల మానవులే హడలిపోతారు. ఆ తోట దాటితేగాని ఊళ్ళోకి వెళ్ళలేరు. వర్షపుజోరు కొంచెం తగ్గినా ఆకాశంమీద మాత్రం నల్లముసుగు విడలేదు. తోటలో గల చెట్లన్నీ తలలు విరియబోసుకున్న దెయ్యాల్లా మహాభీతిని కల్గిస్తున్నాయి. ఆ తోట దాటి ఊళ్ళోకి వెళ్ళేసరికి తనకెట్టి దారుణవార్త విన్పిస్తుందో! తన భర్తని ఏ స్థితిలోవుండగా చూడాల్సివస్తుందో! తన భర్తకు చాలా సీరియస్‌గా వుందనీ, తక్షణం వస్తే చూపుదొరుకుతుందనీ వచ్చిన టెలిగ్రాం తల్చుకునేసరికి గుండెలు గుభేలుమంటున్నాయి విశాలాక్షికి. తనభర్త సురక్షితంగా వుండాలనీ, తన ముత్తయిదువతనం సుస్థిరంగా వుండేటట్లు అనుగ్రహించమని జగదీశ్వరిని మనస్సులో వేడుకుంటూ ఆ భయంకరమైన తోటలో నడక సాగిస్తోంది విశాలాక్షి.

తోటదాటి ఊళ్లోకి వచ్చేసరికి చుట్టూ పెద్ద ప్రహరీలోపల ట్యూటోరియల్ స్కూలుగల ఆ ఆవరణ కంటికి కన్పించేసరికి సప్తవర్షాల క్రిందటి తన జీవితపు అధ్యాయాల పుటల్ని వెనక్కి తిరగేస్తోంది విశాలాక్షి మెదడు.

తనభర్త సుందర్రావు, యం. ఎ. పట్టా పట్టుకుని పైసాకట్నం తీసుకోకుండా తనని అర్ధాంగిగా స్వీకరించాడు. అందరిలా తనూ ఒక ఉద్యోగం చేసుకుంటూ జీవయాత్ర చెయ్యడానికి ఇష్టంలేక ఒక మాస్టరుగా మారాడు. భావిభారతపౌరులుగా తయారయ్యే బాలలు వీరేననీ, తను చెప్పేదే పునాది అవుతుందనీ ఎంతోబాగా పసిపాపల గుండెల్లోకూడా హత్తుకునేలా పాఠాలు చెప్పేవాడు సుందర్రావు. ఒక్కసంవత్సరంలో తన విద్యార్థుల సంఖ్య వందలు దాటింది. చిన్న ప్రయివేటుస్కూలు పెట్టాడు. అయినా అన్నిక్లాసుల విద్యార్థులకీ తనొక్కడివల్ల విద్య పరిపూర్ణం అయ్యేటట్లు కన్పించకపోయేసరికి ట్యూటోరియల్ స్కూలుకి తను హెడ్మాస్టరుగాను, ఇద్దరు అసిస్టెంటు టీచర్సుని వేసుకున్నాడు. తన ఆశయాలు, విశాలభావాలు పూర్తి అయ్యేవరకూ...చివరకు తన జీవితమే భారతీయ విద్యాయువకులకోసం ధారపొయ్యాలనే వ్రతంగా మార్చుకున్నాడు సుందర్రావు.

బయట తన చిరమనోవాంఛితాల్ని నెరవేర్చే విద్యార్థులు అందరూ ఏకసంతగ్రాహులవలె ఎంతో చురుకుగలవారై ఫస్టుమార్కులతో ప్యాసై అభివృద్ధికివచ్చే తన విద్యార్థులను చూచి తనివితీరా ఆనందించేవాడు. ఇంట్లో తన అర్ధాంగి విశాలాక్షి, అందంలో దేవకన్యకలని మరపించి, సంగీతంలో తుంబుర, నారదుల్తో పోటీపడి, చదువులో శారదాదేవి వరప్రసాదమా అన్నట్లుండేది.

విశాలాక్షి నవ్వుతూ మాట్లాడుతూంటే సుందర్రావు మనస్సులో కోటిమల్లెలు విరిసినట్లుండేది. తనకింతటి సౌందర్యరాశి భార్యగా దొరికినందుకు అనిర్వచనీయమైన గర్వాన్ని, వెల్లివిరిసిపోయే ఆనందాన్నీ పొందుతూ తన జీవితనావని వింతవింత ప్రశాంతకాంతుల్ని విరజిమ్ముకుంటూ రోజులు క్షణా

ల్లాగ దొర్లించేసేవాడు. "విశాలా! నువ్వు నా యింటికి వచ్చాక నాకీ అదృష్టంపట్టింది. నాపాలిటి భాగ్యదేవతవు నువ్వే! నీలోని మంచి, ఓర్పు, దయ, ప్రేమ, నీయందుగల సుగుణసంపత్తే నన్ను నీ ప్రేమ దాసునిగా చేస్తున్నాయి. నువ్వు లేకపోతే నేనొక్క క్షణంగూడా జీవించలేను సుమా!" అంటూ ఎన్నో విధాల అంటూండేవాడు సుందర్రావు.

చూచేవాళ్ళంతా ఈ జంటను చూచి సీతారాములనాలో, రతీమన్మథులనుకోవాలో, చిలకాగోరింకలతో పోల్చుకోవాలో అర్థంగాక "అన్యోన్యమైన జంట", "ఆదర్శదాంపత్యం" అంటూ వేనోళ్ళ దీవించేవారు.

మూడు వసంతాలు గిర్రున తిరిగాయి. విశాలాక్షి మాతృమూర్తి అయింది. తన ఆశయాలు నెరవేర్చేందుకు కొడుకే పుట్టాలని సుందర్రావు కొంటెగా దైవప్రార్థన చేస్తూంటే తనలోతనే నవ్వుకునేది. కొడుకుని తను ఎల్లా ఆదరిస్తాడో; తన కొడుకెవిధంగా పెరగాలో; తనెంత అపురూపంగా చూసుకుంటాడో అన్నీ ఊహించి అతడు చెబుతూంటే తనలోతనే తన్మయురాలయ్యేది విశాలాక్షి.

అతనికోరిక సఫలమయ్యేందుకా అన్నట్లు ఓ శుభసమయంలో పుత్రోదయమైంది. మేలిమికాచి వడగట్టి విగ్రహంగా తయారుచేసాడా ఆ విధాత అన్నట్లుగా ఎంతో చక్కగా వున్న కొడుకుని చూచి మురిసిపోయాడు సుందర్రావు. "మురళీమనోహర్" అని పేరుపెట్టామన్నారు. క్షణంతీరిక చిక్కితే తన ముద్దులకొడుకు మురళితో తనూ ఓ బాలుడైనట్లు ఆడుకొంటూండేవాడు సుందర్రావు.

స్ఫురద్రూపి, ఉత్తమ విద్యావంతుడు, ఆర్థికవసతిగల ఉపాధ్యాయవృత్తి, లలితకళోపాసి, దయాదాక్షిణ్యాలుగల ఉత్తముడైన తన భర్తతో, ఏకైక పుత్రునితో ఆనందకెరటాల్లో దొర్లించేస్తోంది విశాలాక్షి కాలాన్ని.

తెల్లవారితే అబ్బాయికి అన్నప్రాశన. సాయంత్రం స్కూలు వదలగానే పట్నంవెళ్ళి సామగ్రి తీసుకు మర్నాడు ప్రొద్దున్నే వస్తానని చెప్పి బయల్దేరివెళ్ళాడు సుందర్రావు.

రాత్రి పదిగంటలకి సుందర్రావు దగ్గఱ చదువుకొన్న యువకుడు "జగన్మోహన్" తను బి. ఏ. ప్యాస్ అయినట్టు చెప్పడానికై వచ్చాడు. అతడంటే తనకీ, తన భర్తకీకూడా ఎంతో యిష్టం. మర్నాడు ప్రొద్దున్న మురళికి అన్నప్రాశన అవుతుందని, ఆగమని చెప్పడంతో జగన్మోహన్ ఆగిపోయాడు.

"బాబ! బాబ!" అంటూ తప్పటడుగులు వేస్తూ మురళి జగన్మోహన్‌తో కేలింతాలుకొడ్తూ ఆడుకొంటున్నాడు.

ఆనందంతో చిందులుత్రొక్కుతూ ఆడుతోన్న మురళి గభీమని నడవబోయి ముందున్న యినపకుర్చీమీద బోర్లాపడ్డాడు. ఆ కుర్చీకోన బలంగా మురళి నుదుటిమీద గుచ్చుకొని బొటబొటా రక్తం కారింది. ఆ రక్తాన్ని కళ్లతో చూచేసరికి విశాలాక్షికి "ఫిట్" వచ్చినంతపనైంది. ఒక్కగంటలో మురళికి ఫెళ్లుమంటూ జ్వరం వచ్చేసింది.

మురళికి జ్వరంతో ఒళ్లు సలసలా కాలిపోతోంటే భయంతో జగన్మోహన్, బాధతో విశాలాక్షి రాత్రంతా మేలుకునే కూర్చున్నారు. సరిగ్గా తెల్లవారుఝామునే ఇద్దరికీ కొంచెం మగతగా నిద్ర వచ్చింది.

గంటరాత్రి వుందనగా సుందర్రావు అబ్బాయికి ఎన్నో ఆటవస్తువులు, కొత్తబట్టలు తీసుకునివచ్చి తలుపుతట్టాడు. పావుగంట నిరీక్షించాడు, జవాబు రాకపోయేసరికి దబదబా బాదాడు. అయినా తలుపులు తెరవబడపోవడంతో దొడ్డిత్రోవన తలుపు ఉతకలు ఎత్తి లోపలికి వచ్చాడు.

గదిలోకి చూస్తూ అల్లాగే స్థంభించిపోయి నిల్చున్నాడు సుందర్రావు.

మనస్సు సంధ్యాకాశం వంటిది. ఏ క్షణంలో అది ఏవిధంగా రంగులు మార్చుకుంటుందో ఏ బాహ్యశక్తీ నిర్ణయించలేదు. కంటికి కన్పించిన దానిలో మంచిచెడ్డల్నీ, సత్యాసత్యాలనీ క్షణానికో రకంగా సమర్థిస్తూంది. అనుభవంమీద నిజాన్ని తెల్సుకోమని అంతరాత్మ ప్రోత్సహిస్తూన్నా అహంకారానికి, ఆవేశానికి తట్టుకోలేక జీవితాలనే చీకటికోణం చేసుకుంటారు. కళ్ళఎదుట ఉద్రేకపరిచేదృశ్యం కన్పించేసరికి కళ్లు మూతలుపడి, మనస్సు మొద్దుబారి నిజాన్ని గుర్తించుకోలేరు. గదిలో పెద్ద తివాచీమీద మధ్య మురళి వానికి రెండువైపులా విశాలాక్షి, జగన్మోహన్ ఒళ్లు తెలీని గాఢనిద్రలో వున్నారు.

ఇరవై రెండేళ్ళ జగన్మోహన్. అతని రూపం కూడా జగన్మోహనంగానే వుంటుంది. వేళ్ళకు వుంగ

రాలు' రోలెక్స్ గోల్డువాచీ — జేబులో బరువైన పర్సు, ఉంగరాలు తిరిగిన క్రాఫ్. అతని రూపానికి విశాలాక్షికి కన్నుచెదిరి వుండొచ్చునేమో! అనుకొంటూ కోపోద్రేకంతో పళ్లు పటపటా కొరుకుతున్నాడు. విశాలాక్షికి నిండా ఇరవై ఏళ్లు లేవు. వీళ్ళిద్దరూ ఎన్నాళ్ళనుంచి తనచాటున దోబూచులాడుతున్నారో! ఈనాటికి పట్టుబడ్డారు. తనని ప్రేమించినట్లు నటిస్తూ, అనురాగంచూపిస్తూ తనకు అర్ధాంగిగా బిరుదుపొంది ఇన్నాళ్లూ ఆటలాడుతోన్నట్లు తల్చుకొని కళ్లు చింతనిప్పుల్లా చేసుకున్నాడు సుందర్రావు. ఆ అనుమానంతో అతని మనస్సులో ఆకాశమెత్తు మంటలు లేచాయి. అసహ్యంతో, ఆవేశంతో అతని మనస్సు విషపు నురుగుల్ని క్రక్కుతూ, ఆమెనుండి తాను దూరంగా పోవాలని మనస్సు పరుగెడ్తూంటే; అతని మస్తిష్కంలో సంఘర్షణ ప్రారంభమైంది. ఎన్నివిధాల ఆమెను మంచిగా తల్చుకోవాలన్నా కళ్ళముందు కనిపించే దృశ్యాన్ని చూచి ఆమెను క్షమించలేకపోయాడు. తనలో తను ఆవేశం పట్టలేక నిద్రపోతోన్న విశాలాక్షిని ఫెడేలున ఒక్కతాపు తన్నాడు సుందర్రావు.

కళ్లు నులుముకుంటూ లేచి మురళి జ్వరం సంగతి చెప్పాలని ప్రయత్నిస్తోంది విశాలాక్షి.

“తక్షణం నా యింట్లోంచి బయటకు నడు. ఒక్కక్షణంకూడా నీకు ఈ యింట్లోనిల్చే హక్కులేదు” అంటూ అరిచాడు సుందర్రావు.

విశాలాక్షి, జగన్మోహన్ కూడా రాతిబొమ్మల్లా నిలబడిపోయారు. ఇద్దరి మనస్సుల్లోనూ ఆకాశమెత్తు మంటలు లేచాయి. తామున్న భవనంకూలి తమ నెత్తిమీద పడిపోతూన్నట్లుగా అనిపించింది. సూదిమొన మోపినంత నేరం ఆధారంగా తీసుకుని బ్రహ్మాండమైన శిక్షను విధింపబోతూన్న తన గురువు సుందర్రావు ముఖం అగ్నిజ్వాలలా కనిపించింది. ఆమె కళ్ళల్లో ఆవేదన. ఆ కన్నీళ్లు చూళ్లేకపోతున్నాడు జగన్మోహన్. ఈ ప్రళయానికంతకూ తనే కారణమని తల్చుకుని కళ్ళంట నీరుకారుస్తూ నిల్చున్నాడు.

“జగన్మోహన్! విశాలా! మీ యిద్దరిలోవుండే నీచసంబంధాన్ని ఇన్నాళ్లూ నేను గుర్తించుకోలేకపోయాను. ఇప్పుడు ఇంక మీ స్వేచ్ఛకు నేనడ్డురాను. తక్షణం మీ యిష్టమొచ్చిన చోటికి పొండి” అంటూ సింహగర్జనచేసాడు సుందర్రావు.

“మాస్టారూ! మీరు చాల పొరబడుతున్నారు' పాలవంటి మనస్సు, నిప్పులాంటి శీలమూ కల ఈమెను అనుమానించడంకంటే పాతకం మరొకటి లేదు. దూరదృష్టితో ఆలోచించుకొని నిజం తెల్సుకోండి. నాకు యీమె తల్లివంటిది. నిష్కారణంగా ఈమె బ్రతుకుని కన్నీటి కెరటాల్లో ముంచకండి” అంటూ ఎంతో ప్రాధేయతగా వేడుకున్నాడు జగన్మోహన్.

ఈ సంఘటనకి తల తిరిగిపోయి విశాలాక్షి రెండు చేతులతోనూ ముఖాన్ని దాచుకుని వెక్కివెక్కి ఏడుస్తోంది.

చివరకు అబల అబలగానే ఓడిపోయింది. సుందర్రావు విశాలాక్షిని కొడుకుతోసహా బరబరా వీధిలోకి యీడ్చి గెంటి తలుపు వేసుకొన్నాడు. బిడ్డనైనా వుంచుకోమనీ తాను లోకంనుంచి నిష్క్రమిస్తాననీ వేడుకొంది విశాలాక్షి. అనుమానపు జ్వాలతో మండిపోతోన్న అతని హృదయానికి ఆమె కన్నీరు అంతా అరణ్యరోదనక్రింద మారిపోయింది.

తనబిడ్డను కటిక యిసుకమీద పడుకోబెట్టి సముద్రంతో పోటీపడ్డట్లు కళ్ళంట అశ్రువులు ధారగా కారిపోతూ మనస్సులో దుఃఖతరంగాలు పొంగిపొర్లిపోతూంటే, తనమీద వచ్చిన ఈ నింద నిరాధారమైందనీ, తను నిర్దోషి అనీ ఋజువు చేసుకోవాలంటే ఆత్మహత్యకంటె తనకింక వేరే గత్యంతరంలేదని తలపోసింది విశాలాక్షి.

మురళిని ఆ యిసుకమీద పడుకోబెట్టి తను సముద్రంలోకి దిగిపోయింది.

విశాలాక్షితోనే లోకమని భావించే రోజుల్లో సుందర్రావు ఆమెతో ఎన్నోసార్లు జీవితపు విలువల్ని గురించి చర్చించాడు. దంపతుల్లో అభిప్రాయ భేదాలు రాకూడదనీ, అనేకవిధాల పసిపాపకు బోధించినట్లు చెప్పేవాడు. జీవితంలో వర్తమానంలో ఏ చిన్నలోపాలు వున్నా సర్దుకుపోతూ బిడ్డలభావికి తమ దాంపత్యమే తమలోని సుగుణాలే భవిష్యత్ లో బిడ్డలకి గుణపాఠంగా వుండాలనేవాడు. అటువంటి సుందర్రావు ఆశలు, ఆశయాలు, ఆనందవెలుగులు, అనురాగం ఇవన్నీ విలువలేని ద్రవపదార్థాలుగా మారిపోయి, అరక్షణంలో అనుమాన బీజం నాటుకుని భూదేవితో సమానమైన ఓర్పుగల పరమసాధ్వి, సీతా, సావిత్రులతో సమానమైన శీలసంపదగల తన

యిల్లాలు సముద్రునిపాలైనా కూడా ఆమె రక్తం లోని బిడ్డను మురళిమీద కూడా ఆ దోషం ఆపాదించి జాలి, దయ, ప్రేమలను సమూలనాశనం చేసుకున్నాడు.

గట్టున యిసుకమీదనుంచి పడి ప్రాకులాడుతూ నీళ్ళల్లోకి వెళ్ళిపోతోన్న మురళి; సముద్రపు కెరటాల్లో కొట్టుకుపోయే మాతృమూర్తినీ దూరంనుంచి పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చే జగన్మోహన్ చూచాడు. అతని గుండెల్లో వెయ్యి రైళ్ళు, నూరు విమానాలు పరుగెత్తుతున్నాయి. ఎల్లా పరుగెత్తుకువచ్చాడో, ఎంతవేగంగా ఆ ఇసుకలో అర్థంలేని ఆవేశంతో గబగబా బస్సుతో పోటీపడ్డ మానవునిలా నోటంట నురుగలు క్రక్కుతూ పరుగెత్తుకువచ్చి దభీమని సముద్రంలో దూకాను. తన ప్రాణాలనికూడా లెక్క చేయక ఆ మానవాకారం కన్పించేవరకు ఈదుకుంటూ వెళ్ళాడు. సముద్రుడు పొంగిపోతూ ముందు వేసిన కెరటంతో ఆమెను ఎంతోదూరం లాక్కుపోయినా, పతివ్రతామ తల్లుల్ని మాత్రం తనలో లీనం చేసుకునేందుకు అనర్హుడనని గుర్తించినట్లుగా మరో బ్రహ్మండమైన కెరటం వచ్చి గట్టువైపుకు నెట్టింది. ఆమెను గట్టిగా పట్టుకుని గట్టుకు వచ్చాడు జగన్మోహన్.

"జగన్మోహన్! నా శీలాన్ని శంకించి... భర్త చేత పరిత్యజించబడి అపకీర్తిపాలైన నేను ఈ బిడ్డకు తల్లి అని చెప్పుకుందుకుకూడ అనర్హురాలినయ్యాను. ఇప్పుడు ఇంక నా ప్రాణానికే విలువలేదు. నా బ్రతుక్కి అర్థమూ, ఆశ అనేవి లేవు. అటువంటప్పుడు నేనెవరికోసం బ్రతకాలి? నేనెందుకోసం ఇంకా జీవించాలి? నన్నెందుకు బయటకు తీశావ్?" అంటూ కన్నీటితో విలపించింది విశాలాక్షి.

"అమ్మా! దిక్కు మొక్కులేనట్లు బిడ్డకు తల్లిని కరువుచెయ్యడం మంచిదేనా? కన్నకొడుకుకోసమైనా జీవించాలి" అన్నాడు దీనంగా జగన్మోహన్.

"నీకా అభిమానమే వుంటే మురళిని జాగ్రత్తగా పెంచుకో, నా ఎడారి బ్రతుకుని ఇల్లా అంతంచేసుకోనియ్యి. అపవాదులతో జీవించడంకంటే మరణించడమే ఉత్తమం."

"అమ్మా! త్రేతాయుగంలో సీతామహాసాధ్వికే అపవాదు వచ్చింది. అపవాదుకు ఝడిసి జీవితానికి మంగళం పాడినంతమాత్రంలో అవి నశిస్తాయా? ధైర్యంగా నిలచి జీవితాన్ని ముందుకి సాగించి నీ మురళిని పెంచి పెద్దచేసి నీ నిర్దోషిత్వం ఋజువు చేసుకున్ననాడే నీ స్త్రీ జీవితం సార్థకమౌతుంది. జీవితం దుఃఖభాజనమైనా మనస్సుని ధైర్యపరచుకొని వివేకంతో మీ తరువాత తరంవారైనా ధైర్యంగా జీవించాలని గుణపాఠం చెప్పేలా మీరు జీవించాలి. మీ బిడ్డకోసం, వాని ఉజ్జ్వలభవిష్యత్ కోసం, మీలోని మాతృవాత్సల్యాన్ని చంపుకోక మీ బిడ్డకు దైవత్వాన్ని ప్రసాదించేందుకై మీరు జీవించక తప్పదు. మీరు జీవించకపోతే! నన్ను గురించే మీరిల్లా అయిపోయారని, మీ దంపతుల్లో కలతలకు కారకుణ్ణి నేనేనని... ఇప్పుడే మీ కళ్ళముందే నేనూ ఆత్మహత్య చేసుకుంటాను."

సముద్రం ప్రక్కన శోకమే రూపంగా-మూర్తీభవించినట్లు కంటికీమంటికీ ఏకధారగా కన్నీరుకారుస్తూ కొడుకుని ఒళ్లోకి తీసుకుకూర్చుంది విశాలాక్షి.

"అమ్మా! మిమ్మల్ని నేను తల్లిలా, సోదరిలా చూసుకొంటా. నాతో కల్సివుండడం ఇష్టంలేకపోతే మీకు వేరే ఇల్లు చూచి అందులో కాపురం పెట్టిస్తా. నా సొమ్ముతో మీరు జీవించడం ఇష్టంలేకపోతే మీకే వుద్యోగమో; లేకపోతే మా మాష్టారులా పాతికమంది పిల్లలకి ప్రయివేటు చెప్పినా మీ జీవితం గడిచిపోతుంది. కష్టాలు కలకాలం కాపురం చెయ్యవు. ఎప్పటికైనా మాస్టారు తన తప్పును గుర్తించి మిమ్మల్ని తీసుకువెడతారు" అంటూ అనేక విధాల జగన్మోహన్ చెప్పాక చిట్టచివరకు అంగీకరించింది విశాలాక్షి.

జగన్మోహన్‌కి గొప్ప ఆస్థిపాస్తులు లేకపోయినా అన్నోదకాలకు లోటులేదు. ఏడాది క్రితంవరకూ తల్లిచేతిలో అల్లారుముద్దుగా పెరిగాడు. తల్లి చనిపోయేముందే పెళ్లిచేసుకోమంది అతన్ని. కాని, బి. ఏ. పూర్తిచేస్తేనే కాని పెళ్లాడనని భీష్మించుకు కూర్చున్నాడు. వృద్ధమాత ఈ లోకాన్ని వదిలాక వంటరివాడై తెగినగాలిపటంలా సత్రభోజనం, మఠానిద్ర అన్నట్లు కాలాన్ని దొర్లిస్తున్నాడు. యస్. యస్.యల్.సి. లో నుంచీ సుందర్రావు దగ్గరకి ప్రయివేటుకు వస్తూండేవాడు.

అయిదేళ్లనుంచీ సుందర్రావు తన గురువు. విశాలాక్షినికూడా తల్లిలా భావించేవాడు. తల్లిచాటున, పల్లెవాతావరణంలో లోకంలోని కల్మషమనేది తెలియకుండా అమాయకంగా పెరిగాడు జగన్మోహన్.

విశాలాక్షి ఇష్టప్రకారం ఆమెకు వేరేఇల్లు చూచి

అందులో కాపురంపెట్టి, ఆ ప్రక్కవాటాలోవున్న ఒక గదిలో తానుండేవాడు. ఆమె ఎల్లప్పుడు దిగులుగావుంటే అతను ధైర్యం చెబుతూ సానుభూతిని చూపించేవాడు జగన్మోహన్.

విశాలాక్షిలోని మాతృత్వపు ప్రేమవాహిని మురళిపైనే కాకుండా జగన్మోహన్ మీద కూడా సమంగా చూపించేది. ఆ మాతృమూర్తివంటి విశాలాక్షి ఆదరణలో తల్లిలేని లోటును మర్చిపోగల్గుతున్నాడు జగన్మోహన్.

ప్రతిరోజూ "అమ్మా" అని పిలుస్తూ వచ్చేవాడు జగన్మోహన్. "నాయనా!" అని ఆదరించేది కరుణామూర్తియైన విశాలాక్షి. వచ్చీరాని మాటలతో "అన్న అన్నా" అనేవాడు మురళి.

కాలగర్భంలో ఆరుమాసాలు దొర్లాయి. విశాలాక్షికి కొడుకు సంరక్షణ, ఏదో ప్రాణాల్ని నిలుపుకొందుకు వంటభోజనం మిగతా కాలమంతా దైవధ్యానంతోనే హెచ్చుగా గడపేది. తనభర్త శ్రేయస్సుకోసం సదా దైవాన్ని ప్రార్థించేది.

ఒకరోజు జగన్మోహన్ విశాలాక్షి యింట్లోకి అడుగుపెడ్తూంటే ప్రక్కవాటాలోనుంచి కొన్ని మాటలు వినిపిస్తున్నాయి. "అసలు ఆవిడ్ని భర్త వదిలేశాడట అని ఒకామె; అంతేకాదు. ఆ మురళి కూడా కట్టుకున్న భర్తకు పుట్టినవాడుకాదట అని మరొకరు; అందుకే పెళ్లిపెటాకులు లేకుండా ఈవిడ్ని తీసుకువచ్చి వుంచుకున్నాడు"... ఇల్లాంటి మాటలు వినబడేసరికి ఇంక వినలేక జగన్మోహన్ చెవులు మూసుకున్నాడు.

పరస్త్రీలను తల్లులుగా, తోబుట్టువులుగా భావించమని ధర్మోపదేశంచేసే లోకమే తల్లీబిడ్డల మధ్య అన్నా చెల్లెళ్ల మధ్యవుండే పవిత్ర బాంధవ్యాన్ని గుర్తించలేదు.

వయస్సులోవున్న యిద్దరు స్త్రీ పురుషులు ఒకచోట కూర్చుంటే, మాట్లాడుకొంటే, వారిమధ్య బాంధవ్యమేమిటో ఆలోచించకుండా పరమనీచమైన ముద్ర వెయ్యడానికి వెనుకంజవెయ్యదీ మాయలోకం. జీవుల పాపపుణ్యభారం తామే వహించినట్లుగా సహస్రముఖాలా ఘోషిస్తారీ లోకులు. విశాలాక్షిని తానెన్నడూ కనీసం స్వప్నావస్థలోకాని, జాగ్రదావస్థలోకాని తల్లిగా తప్పించి మరేభావంతోనూ చూడలేదే! ఆ పవిత్రమూర్తి సన్నిధిలో తానెంతో విధేయతగా దేవాలయంలో జగన్మాత ముందున్నట్లు, తల్లిముందు కన్నబిడ్డలా ప్రవర్తిస్తున్నాడే! ఈ లోకం స్త్రీని పురుషుడికి సంతోషాన్నిచ్చే ఒక సాధనంగానే గుర్తిస్తుందా? స్త్రీలోని చపలత్వాన్నే చూస్తుంది గాని ఆ స్త్రీహృదయసాగరంలోని మాతృప్రేమామృతాన్ని చూడగలిగేవారే లేరా? ఈ లోకంలో పరమపవిత్రురాలైన విశాలాక్షివంటి మహాతల్లులని గుర్తించి గౌరవించేవారే లేరా? భర్తచేత తిరస్కరింపబడితే ఇంక ఈ లోకమంతా కూడా వారిని హీనంగానే చూస్తారా? ఇల్లాంటి మాటలు ఆమె చెవులబడితే ఇంక జీవిస్తుందా?...

ఒక్కసారిగా విశాలాక్షిని గురించి ఇల్లాంటి మాటలు వినేసరికి జగన్మోహన్‌కి మతి చెడినట్లయింది. అతని మనస్సులో వెయ్యి అగ్నిపర్వతాలు బ్రద్దలైనట్లనిపించింది. అడవిలో చెంగుచెంగున స్వేచ్ఛగా ఎగురుతూ తిరిగే లేడిపిల్లమీద వేటగాని విషపుబాణం తగిలినట్లు గిలగిల్లాడిపోయాడు జగన్మోహన్. కనీసం కలలోనైనా ఊహించని ఇల్లాంటి మాటలు తననిగురించి అనుకొంటూ వున్నందుకు ఆ అమాయకహృదయం విహ్వలమైపోయింది. ఒక ఏకాంత ప్రదేశానికిపోయి తనివితీరా ఏడ్చి కొంత మనోభారం తగ్గించుకున్నాడు జగన్మోహన్.

మురళి అన్న అంటూ వేళమించినా రాని జగన్మోహన్‌కోసం గొడవచేస్తున్నాడు. ప్రతీరోజూ పగలు రెండుమూడు సార్లు అయినా తనని పలకరించి వెళ్లే అతడు ఆరోజు సాయంత్రమైనా ఇంటికి రాకపోయేసరికి మనస్సులో పరిపరివిధాల పోయింది. అతనికేమైనా అపాయం కల్గిందా; ఏదైనా ప్రమాదానికి గురి అయ్యాడా? అని ఎన్నోవిధాల మనస్సులో శంకిస్తూ కొడుకుని చంకను ఎత్తుకు అరుగుమీద నిల్చుంది విశాలాక్షి. ఆమెకు వినిపించాలన్న ఉద్దేశంతో ప్రక్కవాటాలోవున్న ఆమె "పాపం! ఆ కుర్రాడు పెళ్లీపేరంటం అయి వృద్ధిలోకి రావలసినవాడు; ఇంతకీ తోలుక్రిందరాత దొంగరాత; ఎవరు తప్పించగలరు? యీ పరాయివాని పెళ్లాంతో కులుకుతూ పెళ్లీపేరంటంలేకుండా అల్లాగే వుంటాడు కాబోలు? ఇంకా "అమ్మా!" అనికూడా పిల్పించుకుంటుంటెందుకో? తల్లికి మొగుడు రకమంటే ఇదే కాబోలు!" అంటూ వినీవినిపించనట్లు కొన్నిమాటలు వినిపించాయి విశాలాక్షికి.

ఆ మాటలు విన్న విశాలాక్షికి తనున్న భూమి కాళ్ళక్రిందనుంచి క్రిందికి దిగజారిపోతూన్నట్లనిపించింది. దుఃఖంపొంగి పొర్లుకొస్తూంటే పార్వతీ విగ్రహం ముందుపడి భోరున ఏడ్చింది. లోకమంతా భీకరరూపంతో చూచి వికటాట్టహాసం తనపైనే చేస్తూన్నట్లనిపించింది ఆమెకి. (సశేషం)